

Dals- Eds kommun
kommun@dalsed.se
fokusnamnden@dalsed.se
Hans Åkerlund
hans.akerlund@dalsed.se

Rapport

2013-01-22
Dnr 40–2011:3033

Rapport

efter kvalitetsgranskning av Studie- och
yrkesvägledningen vid Hagaskolan i Dals Eds kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Hagaskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av studie- och yrkesvägledningen i grundskolan under hösten 2012 och våren 2013. Syftet med granskningen är att undersöka om eleverna på de granskade skolorna får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan och att verksamheten är av god kvalitet enligt på förhand definierade kriterier. Granskningen vid Hagaskolan i Dals Eds kommun ingår i denna kvalitetsgranskning.

Hagaskolan besöktes den 13 och 14 november 2012. Ansvariga inspektörer är Hans Enckell och Agneta Kristensson. Inför besöket har Skolinspektionen genomfört en enkät där elever i årskurs 4 och 9 har svarat på frågor och tagit ställning till olika påståenden.

I denna rapport redovisar Skolinspektionen sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av studie- och yrkesvägledningen i grundskolan genomförs i totalt 26 kommunala och 8 fristående slumpvis utvalda skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger den övergripande rapporten en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra granskade skolor. Det enskilda beslutet placeras därmed i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Hagaskolan

Hagaskolan är en av två grundskolor i Dals Eds kommun och den enda betygssättande skolan. Vid skolan undervisas 270 elever i årskurserna 4 till 9. Elevantalet har stadigt minskat de senaste tio åren och antalet lärare har sjunkit från 77 till 31.

Skolan leds av en rektor och det finns också en lärare som har administrativa uppgifter. Rektorn välkomnar granskningen eftersom studie- och yrkesvägledningen står inför en förändring. Vid skolan har en utbildad studie och yrkesvägledare arbetat sedan 1980-talet och denne ska inom kort gå i pension. Vid tillfället för granskningen arbetar han 20 procent vid Hagaskolan och 40 procent vid kommunens gymnasieskola. Vid skolan finns också en lärare som har en 40 procents anställning som studie- och yrkesvägledare och som under år 2013 kommer att återgå till lärartjänst. Försättningsvis i rapporten benämns den person som har 20 procents anställning som *studie- och yrkesvägledare 1* och personen med 40 procents anställning som *studie- och yrkesvägledare 2*.

FOKUS-förvaltningen (Fritid Och Kultur Utbildning i Samverkan) ansvarar för utbildningen i kommunen och över tid har ansvaret för studie- och yrkesvägledning skiftat mellan rektor och chefen för FOKUS-förvaltningen. Vid tillfället för granskningen har studie- och yrkesvägledarna chefen för FOKUS-förvaltningen som närmaste chef.

Av skolans elever i årskurs 9 var 84 procent behöriga till yrkesprogram, 82 till estetiskt program, 82 till ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogram och 80 procent till naturvetenskapligt och tekniskt program läsåret 2011/12. I jämförelse med det genomsnittliga resultatet i riket ligger skolan något under snittet. Det finns en tradition på Hagaskolan att studie- och yrkesvägledaren särskilt arbetar med elever som inte når målen i alla ämnen.

Resultat

Eleverna får kontinuerlig vägledning av sådan kvalitet att de kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Eleverna har tillgång till en kontinuerlig vägledning och en vägledning inför val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.

Här undersöks om eleverna har tillgång till studie- och yrkesvägledare eller annan personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning tillgodoses. Vidare granskas om studie- och yrkesvägledningen ges kontinuerligt i utbildningen. Slutligen undersöks om vägledning och information inför gymnasievalet organiseras på ett sätt som ger eleverna underlag och förutsättningar att kunna göra väl underbyggda val av gymnasieutbildning.¹

Studie- och yrkesvägledare 2 finns tillgänglig på skolan alla dagar och studie- och yrkesvägledare 1 finns på skolan ett par dagar i veckan. Studie- och yrkesvägledare 1 strävar dock efter att vara tillgänglig och har enligt egen utsago *alltid en öppen dörr*. I ett informationsblad från studie- och yrkesvägledare 1 till eleverna uppges att han finns att nå på telefon varje dag, särskilt mellan klockan 15 och 16.

Av intervjuer som genomförts med elever, lärare och rektor framgår att studie- och yrkesvägledare 1 är en väl känd person för alla på Hagaskolan. Han är en del av skolans elevhälsoteam och han betonar studie- och yrkesvägledning som en viktig del av skolans kompensatoriska uppdrag. Han är också ansvarig för det kommunala informations- och uppföljningsansvaret i kommunen. Den enkät som Skolinspektionen inför granskningen har genomfört visar dock att nästan 20 procent av eleverna i årskurs 9 inte vet om det finns en studie- och yrkesvägledare på skolan. Av intervjuer med elever framgår att de elever som har svårigheter inför gymnasievalet väl känner till Studie- och yrkesvägledare 1. Studie- och yrkesvägledare 1 beskriver själv sitt uppdrag som att han speciellt kan bidra i arbetet kring elever i behov av särskilt stöd. Han ser vägledningen som en framgångsfaktor för att dessa elever ska få ökad möjlighet att lyckas i framtiden. Förutom att erbjuda alla elever och deras föräldrar vägledningssamtal arbetar han särskilt med de elever som har svårt att välja alternativt inte har behörighet till de utbildningar de skulle vilja välja.

¹ 2 kap. 29 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

Av intervjuer med rektor och lärare framgår att de upplever att studievägledare 1 uppvisar ett stort kunnande och erfarenhet inom studie- och yrkesvägledningsområdet. Han visar även ett gediget intresse för elever i behov av särskilt stöd. Som exempel kan nämnas att han är involverad i att delta i skolans regelbundna elevhälsomöten och han medverkar också i olika satsningar som görs för att öka elevernas möjligheter att nå målen.

Studie- och yrkesvägledare 2 arbetar med att informera och vägleda eleverna inför språkvalet i årskurs 6 och har själv en bakgrund som lärare i språk. Skolverkets statistik för läsåret 2011/12 visar att andelen elever som läser alternativ till moderna språk mer än fördubblas från årskurs 7 till årskurs 9. Studie- och yrkesvägledare 2 har också ansvar för de dagar då elever i årskurs 8 och 9 kan vara ute på arbetsplatser, så kallad prao. Hon finns till hands när det gäller att hitta platser för prao, men det är huvudsakligen eleven som själv ordnar sin praoplats. I intervju med elever och studievägledare 2 framkommer att eleverna i de flesta fall gör sin prao på arbetsplatser där släkt eller vänner arbetar.

Det finns elever som ser praoveckorna som en möjlighet att testa ett yrke, men de flesta eleverna uttrycker att de kanske kan hitta ett sommarjobb eller en plats att trivas på under veckan. Det finns elever som också ser tillfället att vara hemma och arbeta till exempel i skogen tillsammans med föräldrar och bekanta. Av intervjuer med rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare framkommer att det inte finns ett uttalat syfte med praon och att skolan inte följer upp eller utvärderar värdet av denna praktik.

I intervju med lärare i skolan framkommer att lärarna i årskurs 8 och 9 inte är delaktiga i planeringen eller genomförandet av praon, men några lärare har besökt elever på deras praoplats. Rektorn uppger i intervju att det finns stort utrymme för utveckling när det gäller att koppla samman praon med undervisningen i skolan. Studie- och yrkesvägledarna uppger i intervju att fördelarna med praon är att eleverna får ett avbrott från skolan. Det är också ett tillfälle för eleverna att knyta vuxenkontakter, men även en första närmare kontakt med studie- och yrkesvägledning. I Fokuspåskedens mål för grundskolan beskrivs att eleverna i årskurs 7-9 ska genomföra olika branschveckor där man i alla ämnen fokuserar på olika ämnen. Skolinspektionens granskning visar att detta inte sker.

I Dals Eds kommun har FOKUSförvaltningen år 2012 upprättat ett policydokument, *Strategi kring ungdomsarbetslöshet*, som bland annat beskriver att elever från och med årskurs 5 ska ha vägledningssamtal. Detta samtal ska vara en del av utvecklingssamtalet som elev, vårdnadshavare och lärare genomför tillsammans. Enligt dokumentet är det skolans studie- och yrkesvägledare som ska förbereda lärarna inför detta samtal. Av intervjuerna med lärarna framgår dock att de ser vägledning som ett område som studie- och yrkesvägledaren tar ansvar för och att lärarnas uppdrag är att undervisa. Enbart ett fåtal elever beskriver att det finns lärare som visar intresse för elevernas tankar och frågor kring framtida yrkesval.

Rektor beskriver i intervju elevernas tillgång till studie- och yrkesvägledning som en verksamhet begränsad till årskurserna 8 och 9. Han jämför studie- och yrkesvägledning vid skolan med *en upp- och nedvänd pyramid*. I vissa tidigare årskurser som årskurs 4 förekommer det att lärarna tar initiativ till att låta eleverna göra studiebesök eller ordna någon dag med praktik, men det är först i årskurs 8 som arbetet med studie- och yrkesvägledning blir tydligt för eleverna.

Av Skolinspektionens enkät framgår att endast en fjärdedel av eleverna i årskurs 4 känner till att det finns studie- och yrkesvägledare vid skolan.

Vid Skolinspektionens besök har eleverna i årskurs 9 lite drygt två månader kvar tills de ska göra sin val till gymnasieskolan. En tredjedel av eleverna i årskurs 9 uppger i Skolinspektionens enkät att de inte vet vilket program de ska välja. Vidare är det en tredjedel av eleverna som inte vet om de kommer att ha ett vägledningssamtal inför gymnasievalet. Nästan hälften av eleverna vet inte ännu vilken skola de ska välja. Läsåret 2011/12 valde eleverna i årskurs 9 företrädesvis den kommunala gymnasieskolan i Uddevalla, men eleverna valde även andra skolor och totalt fördelade sig eleverna detta år på 27 olika skolor.

Studie- och yrkesvägledare 1 beskriver att arbetet med att förbereda eleverna inför gymnasievalet intensifieras under höstterminens senare del. Han kommer senare under höstterminen att genomföra vägledningssamtal, först enskilt med varje elev och sedan med elev och föräldrar tillsammans.

Studie- och yrkesvägledare 1 och eleverna beskriver att alla elever har haft möjlighet att besöka en gymnasiemässa och att de även erbjuds att besöka de program och skolor de är intresserade av under den veckan de ska ha prao. Flera elever bekräftar att de ska utnyttja denna möjlighet och ser det som ett bra tillfälle att få känna på hur programmet och skolan fungerar i verkligheten. De berättar också att lärare från andra kommuners gymnasieskolor under vissa lektioner och i vissa ämnen också har besökt skolan för att delta i undervisningen. För eleverna vid Hagaskolan kan vissa gymnasieval leda till att de får flytta hemifrån för att kunna genomföra sina gymnasiestudier.

Eleverna berättar i intervjuer att det är framförallt med familj och vänner de diskuterar sina gymnasieval. Undantagsvis kan det förekomma att de pratar med sina lärare om valet till gymnasiet. Eleverna beskriver att de inte upplever att lärarna visar något intresse för denna fråga. Lärarna ger, i Skolinspektionens intervju, en bild av studie- och yrkesvägledning som något som är en verksamhet skild från undervisningen på skolan. De har intrycket av att eleverna ges en bra studie- och yrkesvägledning, men av tradition är det något som de inte är delaktiga i. I den lokala planeringen av samhällskunskap, som Skolinspektionen tagit del av, finns i årskurs 8 två veckor under höstterminen ett kunskapsområde som kallas *Arbetsliv*. Varken lärare eller elever nämner i intervjuerna att detta område tar sin utgångspunkt i elevernas framtida yrkesplaner. Studie- och yrkesvägledare 1 uppger i intervju att han gärna skulle se att lärarna hade ett större helhetsperspektiv på eleverna. Han menar att lärarna framförallt ser eleverna ur ett *ämnesperspektiv* och inte alltid ser till elevernas situation som helhet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna vid Hagaskolan har tillgång till studie- och yrkesvägledare och att de får vägledning och information inför gymnasievalet. Studie och yrkesvägledningen på Hagaskolan anpassas efter elevernas behov och de elever som behöver mer vägledning får detta behov tillgodosett.

Ansvarsfördelningen på skolan är otydlig och trots att det i kommunen finns en övergripande plan för en kontinuerlig studie- och yrkesvägledning före årskurs 7 bedrivs detta inte. Vidare saknar skolan rutiner för att samordna frågor om studie- och yrkesvägledning, arbetsliv och elevernas framtid. Området behöver utvecklas så att studie-

och yrkesvägledningen på Hagaskolan ges mer kontinuerligt och integrerat i undervisningen under elevernas hela utbildning.

Skolan bidrar till att vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken.

Här undersöks om studie- och yrkesvägledningen utgår från, och anpassas efter varje elevs behov så att eleverna får det stöd de behöver för att kunna fatta individuella och välgrundade val till gymnasieskolan. Vidare granskas om skolan medvetet arbetar för att eleverna ska utveckla förmågor som behövs för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval, kritiskt granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. En övergripande frågeställning är om skolan bidrar till att vidga elevernas perspektiv vad gäller utbildningar, branscher och yrken. I detta ingår även att eleverna får inblick i närsamhället och dess arbetsliv och kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Slutligen granskas skolans arbete med att motverka att elevernas studie- och yrkesval begränsas av kön, social och kulturell bakgrund eller av eventuella funktionsnedsättningar.²

På kommunens hemsida beskrivs att det inom kommunen finns nästan 700 företag och kommunens näringsliv består till stor del av småföretag med få anställda. Många av småföretagen har anknytning till jordbruk och skogsbruk. Gränshandeln är en också en viktig "näring" i kommunen och många företag söker sig till kommunen på grund av närheten till den norska marknaden och även norska företag söker sig till kommunen. Eleverna uppger i intervju att de känner till att kommunen har många företag men de har inte besökt något företag. Eleverna beskriver att närheten till Norge gör att det är naturligt att de till exempel kan genomföra praktik där. Rektor, studie- och yrkesvägledare samt lärare beskriver att det har påbörjats ett arbete i kommunen för att länka samman skola och omvärld. Inledningsvis har detta arbete inneburit att lärare och företrädare för näringslivet har träffats över en lunch för att utbyta erfarenheter. Vid tillfället för granskningen har det dock inte resulterat i några konkreta förslag eller i något arbete som kommit eleverna till del.

Trots att det finns en plan som anger att det ska finnas ett fokus på genusperspektivet i kommunen för att motverka traditionella könsmönster och kulturella mönster ges i inte intervjuerna med rektor, studie- och yrkesvägledarna eller lärarna några exempel på hur de arbetar för att bryta dessa mönster. Eleverna beskriver att de framförallt diskuterar med kamrater och ibland föräldrar om vilka framtidsplaner de har.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att Eleverna får information om utbildningar och arbetsmarknad i andra delar av Sverige. Verksamheten behöver dock utvecklas så att den följer den plan som finns och tydligare bidrar till att vidga elevernas perspektiv när det gäller yrkesval samt inblick i närsamhället och dess arbetsliv. Studie- och yrkesvägledningen kan också bättre anpassas till att aktivt motverka att elevernas studie- och yrkesval begränsas av kön, eventuella funktionsnedsättningar, social- och kulturell bakgrund.

² 10 kap. 2 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

Rektorn ger riktlinjer och förutsättningar för vägledningen så att den blir hela skolans ansvar.

Här undersöks att rektorn ser till att det finns riktlinjer för hur studie- och yrkesorienteringen ska organiseras. Att det finns system och rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av målen för studie- och yrkesvägledningen, att det systematiska kvalitetsarbetet avseende studie- och yrkesvägledningen finns dokumenterat och att resultaten från uppföljningar och utvärderingar används till att förbättra kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen. Vidare granskas att rektorn ger riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledningen blir ett uppdrag för hela skolan och att rektorn ser till att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter inom studie- och yrkesvägledningen.³

Vid tillfället för granskningen har skolan två personer som arbetar med olika delar av skolans studie- och yrkesvägledning. Det är, enligt uppgift från rektor, en tillfällig lösning och i kommunen finns tankar på att inför kommande pensionsavgång se över studie- och yrkesvägledningen. Rektor ser att det finns problem med att han inte är chef över studie- och yrkesvägledaren men betonar att tack vare gott samarbete fungerar det ändå.

Kommunens plan för grundskolans studie- och yrkesvägledning anger tydligt riktlinjer för arbetet. I planen exemplifieras också hur målen ska nås. Dock visar intervjuerna med rektor, studie- och yrkesvägledare, lärare och elever att studie- och yrkesvägledningen är en fristående verksamhet snarare än integrerad i det övriga arbetet på skolan. De riktlinjer som finns för hur samarbete mellan lärare och studie- och yrkesvägledare ska ske följs inte. På skolan används inte heller studie- och yrkesvägledare 1 kunnande för att kompetensutveckla övrig personal.

Eleverna menar att de skulle uppskatta om det fanns möjlighet att diskutera deras framtida yrkesval i skolan då flera elever tycker att det är ett svårt val. Studie- och yrkesvägledarna anser inte att lärarna har tillräcklig insikt i studie- och yrkesvägledningssuppdraget och lärarna uttrycker att de inte är involverade utan ser området som fristående från ämnesundervisningen. I den plan som FOKUS-förvaltningen i kommunen har upprättat för Hagaskolans studie- och yrkesvägledning uttrycks dock att lärarna ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning. I samma plan fastslås också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Rektor och studie- och yrkesvägledare 1 bekräftar att studie- och yrkesvägledningen inte omfattas av skolans kvalitetsarbete. Vägledningen planeras inte heller som en del av skolans verksamhet och det saknas även rutiner för samverkan och planering av frågor som rör studie- och yrkesvägledning. Rektorn har ansvar för skolans resultat och för att eleverna får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan. Enligt kommunens organisation har inte rektor chefsansvar för studie- och yrkesvägledarna. Rektor menar att då han tidigare hade detta ansvar var det bättre förutsättningar att leda studie- och yrkesvägledningsarbetet.

³ 2 kap. 9-10 §§ skollagen Lgr 11 avsnitt 2.8 4 kap. 4-6 §§ skollagen

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att området behöver utvecklas så att skolans rektor tar ansvar för att studie- och yrkesvägledningen genomförs integrerat i utbildningen och ingår i skolans systematiska kvalitetsarbete. På skolnivå måste rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten upprättas. Rektor behöver tydligare ge riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesvägledningen ska bli ett uppdrag för hela skolan så att frågor om studier och arbetsliv är integrerade i undervisningen i skolans ämnen.

Huvudmannen tar ansvar för att skolornas studie- och yrkesvägledning fungerar på ett tillfredsställande sätt.

Här undersöks att huvudmannen ger skolorna förutsättningar att ge eleverna den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till. Vidare granskas att huvudmannen tar ansvar för att skolorna har tillgång till personal med sådan kompetens som krävs för att få arbeta med studie- och yrkesvägledning och att rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare får kompetensutveckling för att kunna utföra sina uppdrag. Här undersöks också att huvudmannen har system och rutiner för planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten, att kvalitetsarbetet dokumenteras och att resultaten används för att förbättra kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen.⁴

I Dals Eds kommun finns tre studie- och yrkesvägledare som ska täcka grundskolans och gymnasieskolans behov. En tjänst är förlagd till kommunens gymnasiesärskola och denna skola rekryterar elever från flera kommuner. En annan studie- och yrkesvägledartjänst är förlagd till både gymnasieskola och grundskola och den tredje tjänsten är förlagd till grundskolan. I uppdraget för studie- och yrkesvägledare 1 ingår även arbete med att hjälpa elever som avbrutit sina gymnasiestudier. I kommunen finns en grundskola med elever i lägre årskurser. Eleverna på denna skola omfattas inte av studie- och yrkesvägledarnas arbete.

I kommunen finns vid tillfället för granskningen en tillförordnad förvaltningschef i väntan på att en ny ska tillträda. Hon beskriver att det finns en plan på kommunal nivå med formulerade mål för skolan. Dessa mål tar sin utgångspunkt i styrdokumentet och det finns också i planen angivet hur skolan ska arbeta för att nå dessa mål. Som exempel kan nämnas att studiebesök kopplade till aktuell undervisning ska ske. I kommunen finns också en dokumenterad strategi kring att motverka ungdomsarbetslöshet. I denna uttrycks bland annat att skolan ska ha en nära samverkan med arbetsliv och närsamhället i övrigt för att förbereda eleverna inför framtida val inom utbildning och arbetsliv. Den tillförordnade förvaltningschefen menar att det finns behov av ett mer övergripande synsätt på studie- och yrkesvägledning i kommunen. Studie- och yrkesvägledning i grundskolan har inte varit ett prioriterat område, menar hon. Under lång tid har funktionen upprätthållits av samme person som med kunnighet och intresse har drivit verksamheten. *Han har alltid haft ett engagemang i sitt arbete och har gett utrymme att i stort format sitt eget uppdrag.*

⁴ 2 kap. 8, 29-30 §§ skollagen 4 kap. 3-6 §§ skollagen 10 kap. 2 § skollagen Lgr 11 avsnitt 2.6

Den tillförordnade förvaltningschefen är medveten om att studie- och yrkesvägledningen inte är integrerad i undervisningen på skolan och ser att detta är ett utvecklingsområde för kommunen.

Skolinspektionen har tagit del av dokument som visar att kommunen har en grundstruktur för sitt kvalitetsarbete och har definierade mål för studie- och yrkesvägledningen, men någon uppföljning av verksamheten har inte redovisats. Enligt uppgift från studie- och yrkesvägledare 1 hoppar få av kommunens elever av gymnasiet, vilket han ser som ett tecken på en fungerande vägledning. Av de elever som hoppar av anger han att eleverna har haft problem med att klara studierna på grund av bland annat bristande kunskaper i naturorienterade ämnen och i vissa språk.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att huvudmannen har kännedom om målen för studie- och yrkesvägledningen, både de nationella målen och kommunens lokala mål. Huvudmannen har även system och rutiner för planering men däremot inte för uppföljning och utvärdering av studie- och yrkesvägledningen. Dals Eds kommun ger skolan förutsättningar att ge eleverna den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till. Området behöver dock utvecklas så att huvudmannen utarbetar rutiner så att rektorn på Hagaskolan ser till att eleverna får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till.

Syfte och frågeställningar

Syftet med granskningen är att bedöma om den granskade huvudmannen och skolan ger eleverna tillgång till den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan. Skolinspektionen bedömer kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen och uppskattar verksamhetens ändamålsenlighet att förbereda eleverna för aktiva livsval.

Utvärderingar och forskning inom området visar att studie- och yrkesvägledningen ofta är lågt prioriterad i skolan och att det generellt finns brister i planering, uppföljning och utvärdering av vägledningen hos både skolor och huvudmän. Med utgångspunkt i detta granskar Skolinspektionen kvaliteten på studie- och yrkesvägledningen i relation till det ansvar som rektor och huvudman har för att studie- och yrkesvägledningen utformas så att den når de nationella målen.

Följande tre frågeställningar ligger till grund för att kunna svara på den övergripande frågeställningen *om eleverna på skolan får den studie- och yrkesvägledning som de har rätt till enligt skollag och läroplan*:

- *Ges alla elever tillgång till kontinuerlig vägledning av sådan kvalitet att eleverna kan göra medvetna och väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning?*
- *Ger rektorn riktlinjer och förutsättningar för vägledningen så att den blir hela skolans ansvar?*
- *Tar huvudmannen ansvar för att skolornas studie- och yrkesvägledning fungerar på ett tillfredsställande sätt?*

Metod och material

Inför granskningen på skolan har inspektörerna tagit del av dokument med relevans för skolans studie- och yrkesvägledning och även genomfört en enkätundersökning med elever i två årskurser.

Vid skolbesöket har inspektörerna genomfört intervjuer med rektor, studie- och yrkesvägledare lärare och elever. I granskningen ingår även en intervju med en representant för huvudmannen..

Besöket har avslutats med en återkoppling till rektor där inspektörerna redogör för Skolinspektionens preliminära bedömningar.

Dokumentstudier, enkäter och intervjuer utgör tillsammans det underlag utifrån vilket Skolinspektionen bedömer studie- och yrkesvägledningen på skolan.

Dokumentstudier

Dokumentstudierna ger en inblick i skolans organisation och arbete med studie- och yrkesvägledning och förbereder inspektörerna för skolbesöket genom att ge underlag för att ställa frågor.

Intervjuer

Vid skolbesöken genomförs intervjuer i grupp och enskilt. Intervju med **rektor** och representant för **huvudmannen** sker separat och utgör ett viktigt underlag för att förstå de strukturer och förutsättningar som finns för verksamheten. Intervju med **studie- och yrkesvägledare** ger en ökad förståelse för den vägledning som ges på skolan och vilka förutsättningar vägledaren har att följa bestämmelser i skollag och läroplan. **Lärare** i flera ämnen och från flera årskurser på skolan intervjuas i grupp. Dessa intervjuer ger underlag för att ta reda på om studie- och yrkesvägledningen är ett ansvar som delas av alla på skolan. **Elever** i årskurs 9 intervjuas i grupp. Elever ur lägre årskurser bidrar med sina erfarenheter genom enkätsvar. I intervjuerna med eleverna kommer inspektörerna åt mer kvalitativa aspekter av de frågor som granskningen ska besvara.

Elevenkäter

Elevenkäterna utgör ett komplement för att få svar på de centrala frågeställningarna och ett jämförelsematerial till det underlag som samlas in vid intervjuerna på skolan.